

ΤΑΤ 44

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΗΣ Α. Π. ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ

Κ^{ΟΥ} ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΑΤΣΗ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΙΚΑΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΔΡΑΣ
ΕΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ

ΕΠΙ ΤΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ ΤΟΥ 1906

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ ΣΥΡΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΔΙΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΦΡΕΡΗ

1906.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΗΣ Α. Π. ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ

Κ^{ΟΥ} ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΑΤΣΗ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΙΚΑΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΔΡΑΣ
ΕΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ

ΕΠΙ ΤΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ ΤΟΥ 1906

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ ΣΥΡΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΔΙΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΦΕΡΕΗ

—
1906.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΗΣ Α. Π. ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ

ΚΟΥ **ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΑΤΣΗ**

Ἀρχιεπισκόπου Νικαίας καὶ ἀντιπροσώπου τῆς Ἀγίας Ἐδρας
εἰς Κωνσταντινούπολιν.

ΕΠΙ ΤΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ ΤΟΥ 1906

Ἰωάννης Τάτσης ἐλέω Θεοῦ καὶ Ἀποστολικοῦ θρόνου χάριτι
ἐπίτιμος Ἀρχιεπίσκοπος Νικαίας, Πατριαρχικός Τοπο-
τηρητής καὶ Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγίας Ἐδρας.

**Πρὸς τὸν κληρὸν καὶ τὸν λαὸν
τῆς Ἐπισκοπικῆς ταύτης διοικήσεως.**

Σεβάσμοι ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἀγαπητά.

Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἀφίξεώς μου προσεγγίζει τὸ τέρμα αὐτοῦ, καὶ μετ' ἀγαλλιάσεως ἀφάτου χαιρετίζω τὴν ἡμέραν τῆς σήμερον διότι παρέχεται μοι ἡ εὐάρεστος περίπτωσις ὅπως ἱκανοποιήσω τὸν μάλλον διάπυρον πόθον μου.

Ἡ ἐποχὴ τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς εἰς ἣν ἤδη εἰσήλθομεν, τυγχάνει προωρισμένη διὰ τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν, καὶ συνεπῶς εἶναι καιρὸς ἐνδομύχων σχέσεων καὶ χριστιανικοῦ ζήλου, καθ' ὃν χρόνον ὁ Κύριος δαψιλεύει τὰς χάριτας αὐτοῦ παραγωγοὺς εὐλογιῶν καὶ σωτηρίας. Δὲν δύναμαι λοιπὸν νὰ εὔρω περίπτωσιν

ἀρμοδιωτέραν, ἵνα διανοίξω ὑμῖν τὴν καρδίαν μου καὶ συγκοινωνήσω πρὸς ὑμᾶς, ἐνὶ λόγῳ, ἵνα διαλεχθῶ πρὸς τὸ ποιμνιόν μου μετὰ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ποιμένος ψυχῶν, τὸ πρῶτον ἤδη ἀποτεينوμένου πρὸς τὸν ἀγαπητὸν του λαόν.

Δὲν θὰ ἀποκρύψω ὑμῖν, μάρτυς μου ὁ Θεὸς, ὅτι τὸ ἄχθος τῆς ποιμαντορίας, Ἐκκλησίας ὑπὸ πολλοὺς τίτλους τοσοῦτον εὐκλεοῦς, ἐπέχυσεν ἐπ' ἐμὲ στενοχωρίαν πολλήν, ἡ δὲ ἐντύπωσις τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ποιμαντορίας μου δὲν ἐμετριάσθη εἰσέτι. Ἡ δὲ ἀνάμνησις τοσούτων τρισεβάστων προκατόχων, ἐπαυξάνει ἔτι μᾶλλον τοὺς φόβους μου. Ἐὰν δὲ ἡ πλήρης πεποίθησίς μου ὅτι κέκτημαι εἰς τοὺς κλεινοὺς προκατόχους μου συνηγόρους παρὰ τῷ Παντοκράτορι, τοῦθ' ὅπερ ἐνθαρρύνει με, παραμένω μολαταῦτα ἔμπλεος δέους πρὸ τῆς μεγάλης σημασίας τῶν ἀρετῶν των. Ἐν τούτοις, ἀποδῶμεν χάριτας τῷ Κυρίῳ! διότι ἐν μέσῳ τῶν σοβαρῶν φροντίδων δι' ὧν ἔτυχον περιστοιχιζόμενος, δὲν ἀπηξίωσεν ὁ Κύριος νὰ ἐνίσχυσῃ τὴν ἐμὴν ἀδυναμίαν, διότι ἐπηύξησεν ἐν ἐμοὶ πεποίθησιν ἀπόλυτον εἰς τὴν πατρικὴν Αὐτοῦ εὐμένειαν καὶ ἀδελφίλευσά μοι ἀσθένως αἰτία παρηγορίας.

Ἐν τούτων, καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον προσφιλῶν, δι' ὃ καὶ μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην μου, διότι μετὰ τὸν Θεὸν ἔχετε μόνοι ὑμεῖς τὴν ἀξιωμασίαν, δηλαδὴ ἡ ἐνδειξις χαρᾶς καὶ εὐσεβάστου ἀφοσιώσεως, μεθ' ἧς με ὑπεδέχθητε κατὰ τὴν ἀφίξίν μου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀνατολῆς. ὦ! πόσον συνετέλεσε τοῦτο πρὸς ἐνίσχυσίν μου καὶ ὅπως χορηγήσῃ μοι θάρρος πολὺ. Ἐπιτρέψατε ἵνα διαβιθῶ ὑμῖν ἐπὶ τούτῳ τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστείας μου. Ἐπιτραπήτω μοι ἰδίως ἵνα διαβιθῶ τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς εὐγενοῦς ταύτης χώρας, εὐχαριστῶν ἐν πρώτοις τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτᾶνον, καὶ ταῦτοχρόνως πάντας ἐκείνους οἵτινες προστατεύουσιν τὴν ἀγίαν ἡμῶν θρησκείαν, παρ' οἷς πᾶσιν ἔτυχον λίαν εὐμενοῦς δεξιώσεως.

Οὕτω λοιπὸν, στηριζόμενος ὑπὸ τῶν εὐμενῶν ὑμῶν αἰσθημάτων, καὶ ὅπως ἀξιωμασιθῶ ἔτι περισσότερο τὴν θεῖαν ἀντίληψιν, ἐπικαλοῦμαι ἐν πρώτοις τὸν ἐνδοξον Πατριάρχην ἅγιον Ἰωσήφ, προστάτην τῆς ἑλῆς Ἐκκλησίας, οὗτινος ἡ προστασία ἀπὸ τῆς μᾶλλον νεαρᾶς ἡλικίας μου, προσεκτῆσατό μοι τοσαύτας

χάριτας. Καὶ οὐτινος ἡ ἐπέτειος ἑορτῇ, χαίρω δυνάμενος ἵνα τὸ ὑπενθημίσω ὑμῖν, εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς ἀφίξεώς μου ἐν μέσῳ ὑμῶν. Ἐὰς εὐδοκήσῃ ὁ ἅγιος Ἰωσήφ νὰ δαψιλεύῃ μοι τὴν προστασίαν του, καὶ σὺν αὐτῷ, πάντες οἱ ἅγιοι προστάται τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης, εἰδικῶς δὲ ὁ κλείσας ἰδιαίτερώς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Μέγας ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Πάντες οἱ ἅγιοι οὗτοι, τῇ μεσιτείᾳ τῆς Ἀμιάντου Ἀειπαρθένου Μητρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἡμετέρας Μητρὸς, μοὶ ἀποκτήσωσιν ἐκ μέρους τῆς λατρευτῆς καρδίας τοῦ Ἰησοῦ, τὴν χάριν τοῦ νὰ μὴ παρεκκλίνω οὐδέποτε τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν ποιμαντορικῶν καθηκόντων μου.

Ἐπιτρέφατέ μοι ἐν τούτοις ὅπως διαγράψω πρὸς ὑμᾶς τὸ σχεδιαγράμμα τῆς πορείας ἣν προτίθεμαι ἵνα ἀκολουθήσω. Ὁ πλέον διακαῆς πόθος μου, κατὰ τὴν ἑλευσίν μου ἐν μέσῳ ὑμῶν τυγχάνει τὸ νὰ γίνω τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ὅπως προσπελάσω ὅσον τὸ δυνατόν πλειότερον, τὸ κατ' ἐσχάτην ὑπόδειγμα τῶν ποιμένων τῶν ψυχῶν. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνεκήρυξεν ὁ ἴδιος ὅτι κατέβη ἐξ οὐρανῶν ἐπὶ τῆς γῆς οὐχὶ ὅπως ὑπηρετῆται ἀλλ' ἵνα ὑπηρετῇ, (Ματθ. XX. 28) δι' ἡμᾶς λοιπὸν τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Κυρίου, εἶναι πρέπον συνάδᾳ πρὸς τὰ θεῖα αὐτοῦ ῥήματα, ἵνα ὁ ἀνώτατος γένηται ὁ τῶν πάντων ἐσχατος, καὶ ὁ κυβερνῶν καθίσταται ἴσος πρὸς τὸν ὑπηρετοῦντα, (Λουκᾶς XXII 26). Καθῆκον λοιπὸν τυγχάνει ἐμὸν, ὅπως ποιῶμαι πᾶν τὸ ἐφικτὸν ἵνα ἐν πᾶσιν ὑπηρετῶ ὑμᾶς, θὰ λογίζομαι δὲ εὐτυχῆς ἐὰν δυνηθῶ ν' ἀφιερώσω πρὸς ὑμᾶς σύμπαντα τὸν βίον μου, καὶ ἀποδείξω πρὸς τὸ ἀγαπητόν μου ποίμνιον ὅτι, ἀναλαβὼν τὴν ποιμαντορίαν του ἀνήκω πρὸς αὐτὸ περισσότερον ἀφ' ὅσον ἀνήκω εἰς ἐμὲ αὐτόν, διότι τοιουτοτρόπως, καὶ ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ ὁ Θεὸς ἡμῶν Λυτρωτῆς ἐγένετο ὅλως ἡμέτερος, συντελὼν τὸ ἔργον τῆς ἡμετέρας λυτρώσεως.

Ἐκφράζων ἤδη ἐν περιλήψει πάσας τὰς βλέψεις καὶ πάντας τοὺς πόθους μου, δὲν εὐρίσκω ἔκφρασιν ἀρμοδιωτέραν τῆς λέξεως εἰρήνη κατὰ τὴν ἔννοιαν ἣν ἀποδίδουσιν αὐτῇ αἱ γραφαί, καὶ εἰς ἣν συμπεριλαμβάνεται πᾶν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐπιποθήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐπιτρέφατέ μοι λοιπὸν ἵνα σᾶς ἀπευθύνω τὸν χαι-

ρετισμὸν τὸν ὁποῖον σᾶς ἀπηύθυνα τὴν ἡμέραν τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεώς μου, καὶ ὅστις συνοψίζεται εἰς τὰς λέξεις «εἰρήνη ὑμῖν».

Δὲν ἐννοῶ ἐνταῦθα τὴν εἰρήνην ἣν ὁ κόσμος ὑπόσχεται πάντοτε χωρὶς οὐδέποτε νὰ δίδῃ αὐτήν, ἀλλὰ τὴν εἰρήνην ἣν προσεκόμισεν ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τῆς γῆς, εἰρήνην, ὁλοσχερῶς ἀπαρτιζομένην ἐξ ἀγάπης, ἀγώνων καὶ θυσιῶν. Τὴν εἰρήνην ταύτην προσφέρω ὑμῖν, ταύτην δὲ σὺν τῇ θείᾳ ἀντιλήψει θὰ πειραθῶ ἵνα προσκομίσω ὑμῖν οἰκειοποιούμενος τὴν λέξιν ταύτην· «Τὴν ἐμὴν εἰρήνην δίδω ὑμῖν, οὐχὶ ὥπως δίδει αὐτήν ὁ κόσμος, ἐγὼ δίδω ὑμῖν αὐτήν.» (Ἰωάν. XIV, 27).

Ἔστέ πεπεισμένα, ὦ ἀγαπητὰ ἐν Χριστῷ τέκνα, ὅτι ἡ ἀληθὴς εἰρήνη εἶναι ἐκεῖνη ἣν ἀντλοῦμεν ἐν τῇ γνησίᾳ αὐτῆς πηγῇ, ἣτις εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς, ὃν αἱ γραφαὶ χαιρετίζουν διὰ τοῦ ἐνδόξου ὀνόματος ἡγεμόνος τῆς εἰρήνης. Καὶ ὄντως, ἐκτὸς τοῦ Ἰησοῦ, δύναται ὁ κόσμος διὰ τῶν ἀποτηλῶν τρόπων του, φαινομενικῶς μόνον νὰ ὑπισχνῇται φαινομένην μόνον εὐδαιμονίαν, μέθυον τὸν ἄνθρωπον μὲ τιμὰς καὶ πλοῦτον, καὶ ἐπικαινοῶν αὐτῷ τὰς πονηρὰς ἀπολαύσεις του, αἱτινὰς τυγχάνουσι πράγματι σκιά μόνον ματαιότητος καὶ ψεύδους μεστὸν κινδύνων. Ἐσμέν εἰλικρινεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ ἀκούσωμεν πρὸς στιγμὴν τὴν φωνὴν τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως. Μὴ δὲν ἔχομεν ἄραγε πλήρη πεποίθησιν ἐκ θλιβερᾶς πείρας ὅτι ὁ κόσμος ἐνεποίησεν ἡμῖν συναίσθημα θανάτου καὶ κενοῦ, ὡσάκις ἠβουλήθημεν νὰ συνθηκολογήσωμεν μετ' αὐτοῦ, ἢ νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τοὺς πειρασμούς του; Ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι θὰ ἀνεκράζαμεν ἴσως μετὰ τοῦ Σολομῶντος ὅστις ἔπιεν ὀλόκληρον τὸ κύπελον τῶν ἀπολαύσεων καὶ τῆς εὐδαιμονίας· «Ματαιότης τὰ πάντα ἐπὶ γῆς καὶ πνεύματος θλίψις» (Ἐκκλ. 1. 2.) *Εἰρήνην!* ἐπιφωνοῦσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν κόσμον, λέγει ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, *εἰρήνην, εἰρήνην*, πλὴν ἡ εἰρήνη δὲν συνυπάρχει μετ' αὐτῶν. (Ἰερ. VII. 14,) Θὰ ἐπιπροσθέσω μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἡ εἰρήνη πρὸς ἣν καλεῖ ἡμᾶς, δὲν εἶναι, ὡς τινὲς δύνανται νὰ ὑποθέσωσιν, εἰρήνη ἀδρανῆς, πηγάζουσα ἐκ πονηρᾶς ἀδρανείας, ἣτις στηρίζεται ἐπὶ ποταπῶν συναλαγῶν ἢ χαμερπῶν

ὑποχωρήσεων, ἀλλ' εἶναι εἰρήνην μεγαλοψυχίας, καὶ καρπὸς τῆς πάλης διανοιῶν ὑπερόχων, καὶ γέρας τῆς ἰδίας αὐτῶν νίκης.

Καὶ ὄντως· ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἂν καὶ ἦτο γλυκὺς καὶ ταπεινὸς τὴν καρδίαν, ὁμιλῶν πρὸς ἡμᾶς περὶ τῶν σχέσεών του πρὸς τὸν κόσμον, πολέμιον τοῦ Θεοῦ, γνωρίζει ἡμῖν ὅτι κατῆλθεν ἐπὶ γῆς ἵνα φέρῃ οὐχὶ τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τὴν σπάθην (Ματθ. Χ.34). Καὶ ἡ σπάθη εἶναι πράγματι τὸ σημεῖον τοῦ ἀγῶνος, ὅστις ὅμως δεόν νὰ παραμένῃ ἀγὼν εἰρηνικὸς, διότι ἡ τακτικὴ τοῦ ἀγῶνος τούτου ἐμπεριέχει τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὸ κακόν. Τὸ λάβαρον τοῦ τοιοῦτου ἀγῶνος εἶναι ὁ σταυρὸς, σύμβολον ἀγάπης καὶ ἐκπολιτισμοῦ, ἡ πανοπλία του εἶναι ἐκείνη ἣν περιγράφει ἡμῖν ὁ Ἀποστολὸς, ὁπότεν ἐπιττάται ἡμῖν ἵνα ἀγωνιζώμεθα φέροντες περὶ τὴν ὁσφὺν τὰ ὅπλα τῆς ἀληθείας, τὴν καρδίαν κεκαλυμμένην ὑπὸ τοῦ θώρακος τῆς δικαιοσύνης, εἰς χεῖρας ἔχοντες τὴν ἀσπίδα τῆς πίστεως καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέροντες τὸ κράνος τῆς ἐλπίδος. (1. Θεσ. V. 8.)

Διὰ τὴν συμβολικὴν καὶ λίαν ἐκφραστικὴν καὶ ἥτις σημαίνει ὅτι θεῖα συνάρσει, διττὸν ἔχομεν ἵνα ἐπιτελέσωμεν καθήκον, ἥτοι νὰ πολεμῶμεν ἐξ ἑνός, πᾶν ὅ,τι ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ἀκολουθῶμεν πᾶν ὅ,τι συνάδει πρὸς αὐτὸ, ἵνα καταφθάσωμεν πρὸς τὸν σκοπὸν πασῶν τῶν ἡμετέρων προσπαθειῶν, τὸν γνήσιον σκοπὸν σύμπαντος τοῦ ἐπισκοπικοῦ μου βίου, ὅστις εἶναι ἡ ἐπίτευξις τοῦ νὰ ἴδωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐμπνέουσιν τὰς τῶν πάντων ψυχὰς, καὶ κυριεύουσιν τὰς καρδίας αὐτῶν.

Ἡ ἀποστολὴ, αὕτη δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς ἐκείνην δι' ἣν ἐνετάλη ὁ προφῆτης Ἰερεμίας, τὸ ὑπόδειγμα τῶν ἀπεσταλμένων παρὰ τοῦ Κυρίου, ὡς ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ὅποτεν ἀπεστάλη ὁ Ἰερεμίας πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ Κύριος εἶπεν αὐτῷ «Πορεύθητι, σὲ ἀποστέλλω ἵνα καταστρέψῃς καὶ διασκορπίσῃς, καὶ ὁμοῦ ὅπως οἰκοδομήσῃς καὶ ἐμψυτεύσῃς». (Ἰερεμίας I. 10). Καταστρέφειν τὸ κακὸν καὶ φυτεύειν τὸ καλόν.

Ἐξαιτούμενος παρὰ τοῦ Θεοῦ, πνεῦμα γλυκύτητος συνηνωμένον πρὸς πνεῦμα ἰσχύος πολὺ, ἵνα μιμηθῶ τὸν Θεὸν ὅστις ἐν τῇ

διακυβερνήσει τοῦ κόσμου, διέπει τὰ πάντα μετὰ πραότητος καὶ ἰσχύος. (Σοφ. VIII 1). Τοιοῦτος τυγχάνει ὁ προορισμός μου. Καὶ πράγματι ἡ ἰσχὺς, σημαίνει κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ἀγάπην πρὸς τὴν δικαιοσύνην, ἀποστροφὴν πρὸς τὴν κακίαν, σὺν τούτοις σημαίνει τὸ μὴ παραιτεῖσθαι οὐδέποτε τῶν ἀρχῶν τοῦ καλοῦ, τὸ προτιμῶν τὴν τιμὴν τοῦ Θεοῦ τῶν προσωπικῶν τιμῶν, ὑποτασσόμενοι πάντοτε εἰς τὴν θείαν βούλησιν, ἔστω καὶ ἂν θὰ ἦτο ἀνάγκη πρὸς τοῦτο νὰ θυσιάσῃτε τὴν ζωὴν ὑμῶν· «ἐστὲ Ἅγιοι, λέγει ὁ Κύριος, καὶ ἀγωνίζεσθε τὸν ἅγιόν μου ἀγῶνα. (Βασ. XVII 17). Οἱ ἀγῶνες οὗτοι, ἀγαπητὰ τέκνα, ἐδημιούργησαν τοὺς ἥρωας, καὶ ἐποίησαντο τοὺς μάρτυρας, καὶ ἔδωκαν ἡμῖν τὸν ἄνθρωπον δι' ὃν δικαίως σεμνυνόμεθα τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον.

Ἀφοῦ διηρμήνευσα πρὸς ὑμᾶς τὰ αἰσθήματα ὑφ' ὧν δικαίως ἐμφοροῦμαι ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῶν ψυχῶν, ἐπιτρέψατέ μοι ὅπως διαλεχθῶ πρὸς ὑμᾶς μεθ' ὅλης τῆς ἀφοσιώσεως πατρὸς πρὸς τὰ τέκνα του. Ἐν πρώτοις, αἱ σκέψεις μου στρέφονται πρὸς ὑμᾶς σθεάζοντες κλήρε τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου τυγχάνουσιν ἐμπεπιστευμένοι αἱ ψυχαὶ τῶν προσφιλῶν ἀδελφῶν μας. Δὲν ὁ' ἀπασχολήσω ὑμᾶς ἐπὶ μακρὸν περὶ τῶν καθηκόντων ἅτινα ἐπιβάλλονται ὑμῖν ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὑμῶν ὑπουργήματος· ἐπὶ τούτῳ δέον ἵνα ἀνακηρύξω τὸν πολὺν μου πόθον ὅπως θεωρῶ πάντας ὑμᾶς ἐργαζομένους ἐν τῷ χριστιανικῷ ἀμπελῶνι μετὰ πλήρους ὁμοφωνίας τοῦ τε νοῦς καὶ τῆς καρδίας. Ποιεῖται τὸ καλὸν πανταχοῦ καὶ πάντοτε, καὶ μεθ' ὅλης τῆς ζέσεως τῆς ὑμετέρας καρδίας, ἀκολουθοῦντες ὅμως τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου, μετὰ ταπεινότητος καὶ γλυκύτητος. Ἡ ἐποχὴ ἐν ἣ ζῶμεν, καθ' ἣν ἡ πίστις ἐλαττοῦται καὶ ἐξασθενεῖται, ἀπαιτοῦσι παρ' ἡμῶν ἵνα φέρωμεν πρὸς τὸν Κύριον τὰς καρδίας, μᾶλλον διὰ τοῦ θελήτρου τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀφοσιώσεως, παρὰ διὰ τῶν τιμωριῶν.

Μὴ λησμονεῖτε οὐδέποτε τὰς ὑποσχέσεις ἃς ἐποιήσασθε τῷ Θεῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ὑμετέρας χειροτονίας, καὶ τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν δι' ἧς τυγχάνετε περιβεβλημένοι· ζῆτε εἰς τρόπον τοιοῦτον, ὅπως δίδητε καλὴν περὶ ὑμῶν ἰδέαν εἰς πάντας τοὺς

συγχρωτιζομένους ὑμῖν καὶ παρατηροῦντας τὰς ὑμετέρας ἐνεργείας. Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ καὶ τὸ εὐῶδες τῶν ἀρετῶν σας, θὰ ἐπαυξήσωσι καὶ θὰ μεγεθύνωσι τὸν σεβασμὸν τοῦ κοινοῦ πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὸ καλὸν ὅπερ αἱ χεῖρες ὑμῶν θὰ δαφιλεύωσι, θὰ σκορπίζεται πανταχοῦ καὶ θὰ πολλαπλασιάζεται (I. Βασ. XVIII. 17) θαυμασίως καὶ πρὸς τὴν ὅσω μείζονα ὠφέλειαν τῶν ψυχῶν ὅπως ἐπολαπλασιάσθησαν οἱ ἄρτοι εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἀποστόλων, τοιουτοτρόπως καὶ αἱ λέξεις ὑμῶν θὰ διανοίξωσι τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὰς καρδίας, καὶ θὰ δημιουργήσωσιν ἐν ἐκείνοις τὴν ὑψηλὴν τροποποίησιν τῆς πίστεως. Δι' ὑμῶν πρὸ πάντων Ἠγούμενοι τῶν ἱεραποστολῶν, καὶ ἡμεῖριοι, καὶ πάντες ὅσοι εὐθύνησθε διὰ τὴν πνευματικὴν χειραγωγίαν τῶν ψυχῶν, δέον νὰ ἐπιτελῶνται θαύματα τῆς θείας χάριτος. Τὸ ὑμέτερον ὑπόργημα, καὶ δικαίως, θέττει ὑμᾶς ἐν διηνεκεῖ συγχρωτισμῷ, καὶ μᾶλλον ἀμέσῳ μετὰ τῶν ψυχῶν. Ἡ Χριστιανικὴ ψυχὴ δικαιούται νὰ περιμένῃ καὶ νὰ λαμβάνῃ παρ' ὑμῶν, τὸν ἄρτον δι' οὗ θὰ ζῇ διὰ τὸν Θεόν. Μὴ τὸ λησμονῆτε ὅμως, πρώτη ὑμῶν φροντίς δέον νὰ ᾖ καὶ ὁ ἀπαισμός τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἐὰν θέλετε νὰ συντελέσητε ἀσφαλῶς πρὸς τὴν σωτηρίαν τῶν ὑπὸ ὑμᾶς πιστῶν. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἤρξατο δεικνύων τὸ παράδειγμα διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ βίου, πρὸ τοῦ νὰ διδάξῃ διὰ τοῦ λόγου. Τυχάνετε τοποθετημένοι εἰς ὕψος πολὺ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ (Ματθ. V 15) καὶ ὄντες φῶς διαλάμπον, δέον ἵνα ἐπιρρίπτετε πρὸς πάντας ἀκτίνας φαινάς.

Ἐξακολουθεῖτε λοιπὸν, μετὰ ζήλου αείποτε αὐξάνοντες, νὰ διαχέετε τὸ καλὸν ἐν μέσῳ τῶν λαῶν.

Παρωτρύνετε τὰς καρδίας πρὸς τὴν ἀληθὴ εὐσέβειαν, κερδίσατε αὐτὰς διὰ τῶν καθαρῶν ἐκείνων ἀγαλλιάσεων, ἐκτελεῖτε μετὰ θάρρους τὴν εὐγενῆ ταύτην ἀποστολὴν ὑμῶν· ὁ Θεὸς σᾶς ἀνέθηκε τὸ καθῆκον τοῦτο, καὶ ἡ κοινωνία ἀπαιτεῖ παρ' ὑμῶν τὴν ἐπιτέλεσιν αὐτοῦ. Ἐξαιτήσατε παρὰ τοῦ Κυρίου τὴν δύναμιν τοῦ νὰ μὴ ἐλλείψητε ποτὲ πρὸς τὸ καθῆκον τοῦτο, καὶ ἀπέναντι τῶν δυσχερειῶν ὡς ὁ ἀπαντᾷ ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σταδιοδρομίᾳ· καὶ ἔστω μόνος ὁ Θεός, ἡ ἀμοιβὴ τοσοῦτων ἀγαθῶν ὑμῶν διαθέσεων καὶ τοσοῦτων θυσιῶν κεκρυμένων ἢ ματαιωθεισῶν, καὶ αἵτινες πλειο-

νάκις δὲν ἠγνοήθησαν ἴσως ἐν τῇ πραγματικῇ αὐτῶν σημασίᾳ ἢ καὶ παρενοήθησαν ὑπὸ τοῦ κόσμου τοῦ κυμαινομένου εἰς τὴν θύελλαν τῶν παθῶν. Θὰ ἐπέλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν, αἱ ὑμέτεραι προσπάθειαι θὰ στεφθῶσι δι' ἐπιτυχίας, διότι ἡ θεία χάρις ἐπιφυλάσσει πάντοτε τοὺς καλλητέρους θριάμβους διὰ τοὺς ἱερεῖς οἵτινες ἔχουσιν εὐθύνην ψυχῶν, καὶ οἵτινες ἡγιάσθησαν δι' αὐτάς. Πρὸ πολλοῦ χρόνου κληθέντες ἐνταῦθα ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας, ὅπως διδάξεται τοὺς λαοὺς ἵνα γνωρίζωσι καὶ ἀγαπῶσι τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, κατενόησατε ἀπ' ἀρχῆς τὴν ἀποστολὴν θυσιῶν καὶ αὐταπαρνήσεως πρὸς ἣν ἐκλήθητε πράττοντες τὸ καλὸν ἐν πάσῃ περιπτώσει, καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀφιερούμενοι πάντες εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπειδείξατε τῷ κόσμῳ ὅτι ἡ ἀγάπη ὑμῶν εἶναι ἐκείνη ἀκριβῶς ἣν ἐδίδαξεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ λατρευτὸς ἡμῶν Σωτὴρ, οὗτινος ἄπειρος ἡ ἀγάπη καὶ μὴ ἀποκλείουσα οὐδένα. Ἔστε εὐλογητοὶ παρὰ τῆς θείας χάριτος, μὴ παύετε διασκορπίζοντες ἀείποτε πλειότερον τὴν ἐπίγνωσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς ἀγαθοὶ ἐργάται καὶ ὡς ἀληθεῖς φίλοι τοῦ Ἰησοῦ, φυλάσσετε ζηλοτύπως τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν τοῦ, χωρεῖτε πρὸς τὰ πρόσω ἀψηφοῦντες τὰς δυσχερείας, ἀρέσκεσθε εἰς τὰς θλίψεις καὶ ἀναμιμνήσκεσθαι πάντοτε ὅτι τὸ γέρας δοθήσεται εἰς τοὺς ὑπομείναντας. Τὸ γέρας ἡμῶν ἔσται, ὁ ὅσον πλειότερος ἀριθμὸς τῶν ψυχῶν αἵτινες θὰ σωθῶσι καὶ ἔλθωσι πρὸς Κύριον. Δι' ἐμὲ ὡς καὶ δι' ὑμᾶς τὸ τοιοῦτον τυγχάνει ἡ ἀγιωτέρα ἀμιλλα. Ἐπαναλαμβάνετε συνεχῶς πρὸς τὸν Κύριον ἐν τῇ προσευχῇ· «ἀφαίρεσόν μοι τὰ πάντα Κύριε, ἀλλὰ δός μοι ψυχάς.»

Ὅλως εἰδικῶς ἀγαπητά μου τέκνα ἀγαπᾶτε τὴν νεαρὰν ἡλικίαν, ἣτις τυγχάνει ἡ τέρψις τῆς ἱερᾶς καρδίας τοῦ Ἰησοῦ· ἀγρυπνεῖτε πάντοτε πρὸς τὴν διαφύλαξιν τῆς ἀθωότητός της, φυλάσσετε καὶ ὑπερασπίζετε τὴν νεαρὰν αὐτῆς καρδίαν κατὰ πάσης ἐπιδρομῆς. Αἱ ὑμέτεραι φροντίδες μακρὰν τοῦ νᾶ ματαιωθῶσι, θὰ τύχωσιν ἑκατονταπλασίας ἀμοιβῆς. Τὰ εὐαγγῆ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἰδρύματα, τὰ τοσοῦτον θάλλοντα, μὲ ἀπαλλάσουσι τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ νᾶ ἐπιμείνω περισσότερον ἐπὶ τοῦ θέματος. Τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ἀποστολικῆς δράσεως, ὅπερ ἐξασκεῖτε καθημερι-

νῶς μετὰ τοσούτου ζήλου, εἶναι δι' ἐμὲ τὸ ἀσφαλέστερον ἐχέγγυον τοῦ μέλλοντος, καὶ διὰ τὴν ἐμὴν καρδίαν παρηγορία ἄφατος· ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, σὰς εὐχαριστῶ ἐγκαρδίως.

Πρὸς ὑμᾶς, ἀπευθύνω ἐπίσης τὸν πατρικὸν χαιρετισμὸν μου, ὦ παρθένοι, αἵτινες ἀφιερώθητε εἰς τὸν Κύριον. Ὑμεῖς τυγχάνετε τὰ εὐώδη ἄνθη τοῦ ἀγροῦ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡ ἐκλεκτὴ μερὶς τοῦ ποιμνίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀγαλλίασις τῆς θείας ἀγάπης. Ταῦτα πάντα παρώτρυναν ὑμᾶς ὅπως εἴπητε ὀριστικὸν χαῖρε πρὸς τὸν κόσμον, πρὸς τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὸν πλοῦτον του, καὶ νὰ παραιτηθῇτε τῶν μᾶλλον νομίμων ἀφοσιώσεων καὶ τῶν καθαρωτάτων εὐαρεσκειῶν τῆς οἰκογενείας, ἵνα ἀφιερωθῇτε ὁλοσχερῶς εἰς τὴν πράξιν τῶν εὐαγγελικῶν συμβουλῶν, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ἀγωγὴν τῆς νεότητος, τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἀνθρωπίνων δεινῶν.

Ἡ ἀγαλλίασις ὑμῶν εἶναι βεβαίως μεγάλη, ἐπὶ τῷ ὅτι ἡσπᾶσθητε τὸ στάδιον τοῦτο τῆς τελειότητος ἐν πλήρει ἀτομικῇ ἐλευθερίᾳ· περιτταὶ αἱ συμβουλαὶ μου, ὅπως καθίστασθαι πάντοτε ἀξιώτεροι τοῦ βίου τούτου. Προτιμῶ ἵνα εἰπῶ πρὸς ὑμᾶς ὅτι ἔχω ἀνάγκην τῶν προσευχῶν σας καὶ πέποιθα ἐπ' αὐταῖς. Ἐκεῖνοι βεβαίως, καὶ δυστυχῶς τυγχάνουσι πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν, οἵτινες ἐπιδιώκουσιν ἀποκλειστικῶς τὰ ἐγκόσμια ἀγαθὰ καὶ ἐρείδονται ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, εἰς τούτους λέγω, ἡ πεποιθήσις μου ἐπὶ ταῖς προσευχαῖς θὰ φαίνεται βεβαίως ἀξία οἴκτου. Ἀλλὰ δι' ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει ἡμῖν ὅτι· ἡ προσευχὴ εἶναι ταῦτοχρόνως τὸ ἔρεισμα καὶ τὸ μυστικὸν τῶν ἡμετέρων θριάμβων κατὰ τε τοῦ κόσμου καὶ καθ' ἡμῶν αὐτῶν· ἄνευ ὑπερβολῆς, τὰ ἀποτελέσματα τῆς προσευχῆς τυγχάνουσι διηνεκῇ θαύματα τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ἡ μεγάλη Καθολικὴ οἰκογένεια εἶναι κυριολεκτικῶς εἰρηνικὴ, στρατιὰ ἣτις γονυπετεῖ καὶ προσεύχεται ὑπὲρ τοῦ θριάμβου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὑμεῖς, προσφιλεῖς μου θυγατέρες, ὥς δεσμοὶ ἀδιάρρηκτοι τῶν μοναστικῶν ὑποσχέσεων, συνδέουσι πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ταύτην στρατιάν, δὲν δύνασθε νὰ μοὶ ἀρνηθῇτε τὴν βοήθειαν τῶν ἡμετέρων δεήσεων. Εἰς τὰς ὑμε-

τέρας προσευχάς, ὥς καὶ εἰς τὰς προσεχάς πάντων τῶν πιστῶν μου, τὸ λέγω ἀνενδοιάστως, πέποιθα τὸ πλεῖστον.

Αἱ προσευχαὶ αὗται θὰ μοὶ προσπορίσωσι καὶ πνεῦμα γλυκύτητος καὶ δυνάμεως, περὶ οὗ λόγον ἐποιησάμην προηγουμένως, ὥς ἀπολύτως ἀναγκαίου διὰ τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπὶ τοιαύτῃ γλυκεῖᾳ ἐλπίδι, ἀπευθύνομαι τέλος, πρὸς πάντας ὑμᾶς ἀγαπητά μοι καὶ πιστὰ τῷ Χριστῷ τέκνα, πάσης κοινωνικῆς τάξεως καὶ πάσης ἐθνότητος, καὶ ἐξαιτοῦμαι παρ' ὑμῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀνταποκρίνησθε μετὰ πλήρους εὐπειθείας πρὸς ἓν ἕκαστον τῶν διδαγμάτων μου, ἅτινα προορισμένα τυγχάνουσιν ἵνα ἐπιτρέψωσι εἰς ὑμᾶς, ὅπως γευθῇτε τὰς παρηγορίας τῆς εἰρήνης τοῦ Κυρίου, κατὰ τὴν ἀλγεινὴν ταύτην ὁδοιπορίαν τοῦ ἐπὶ γῆς βίου, καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ ὑμῖν διὰ τὸν βίον τῆς αἰωνιότητος πρὸς ὃν βαδίζομεν, τὰς ἀφάτους ἀπολαύσεις ἐνδόξου εἰρήνης. Ἐὰν ὑπελογίσω τὰς ἀτομικὰς μου δυνάμεις, εἶμαι μὴδὲν, τὸ ἀναγνωρίζω, πλὴν δύναμαι νὰ συντελέσω ἐν μέρει πρὸς τοῦτο, εἰάν ὁ Κύριος θὰ στηρίξῃ τὰς ἐνεργείας μου. Καὶ ὁντως, μὲ ἀποστέλλει ὁ Θεὸς πρὸς ὑμᾶς, διότι οἱ ἐπίσκοποι ὠρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐγὼ λοιπὸν καθῆκον ὅπως ἐπιμένω «ἁρμοδία σπουδαιότης» (2 Τιμ. IV 2) κατὰ τὴν σκέψιν τοῦ Ἀποστόλου, ὅπως ἐτοιμάσῃτε τὴν ὁδὸν τῷ Κυρίῳ, καὶ τῷ προλειάνῃτε αὐτήν (Ἡσαίας VI 3). ὑμεῖς δὲ, πρέπει μετὰ προσοχῆς ν' ἀκολουθῇτε τὰς συμβουλὰς μου, καὶ πάντες δέον νὰ προσπαθῇτε ὅπως ἀπομιμῆσθε ἐν ἑαυτοῖς τὸ θεῖον ὑπόδειγμα, τὸν Θεάνθρωπον, ὃν ἀπέστειλεν ὁ Πατὴρ ἵνα σώσῃ ἡμᾶς (Ρωμ. VII 29). Μεταξὺ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, δέον νὰ ὑπάρξῃ ἀπὸ τοῦδε δεσμὸς ἀδελφικῆς ἀγάπης ἀγίας, ὅπως συνδέῃ αὕτη ὑμᾶς αὐτοὺς μετὰ τοῦ ὑμετέρου ποιμένου, καὶ σὰς ἐπιτρέπη ἵνα ἀνταποκρίνησθε πρὸς τὴν ἀγάπην ἣν συναισθάνεται δι' ὑμᾶς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κυρίου ὁ ὑμέτερος Ποιμὴν, ἀγάπην ἄπειρον, δι' ἧς ἐγὼ τε καὶ ὑμεῖς θ' ἀπαρτίζομεν μίαν μόνην καρδίαν.

Ἡ ἀφροσύσις καὶ ἀμοιβαία ἐκατέρωθεν ἐκτίμησις, τυγχάνουσιν ἀναπόφευκτα ἵνα καθίσταται γλυκὺ μὲν τὸ πρόσταγμα καὶ πρό-

θυμος ἢ εὐπειθεία. Καὶ ὄντως ὁ συγγραφεὺς τῆς *Μιμήσεως Χριστοῦ* διδάσκει ἡμῖν ὅτι ἡ ἀγάπη δὲν μεμψιμοιρεῖ δι' οὐδὲν ἄχθος, ἀγνοεῖ τὴν κόπωσιν, καὶ εἶναι πάντοτε πρόθυμος νὰ πράττῃ περισσότερον ἀφ' ὅτι δύναται, τοῦναντίον ὁ μὴ ἀγαπῶν, εἶναι πάντοτε ἀδύνατος καὶ ἀδρανής. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην καλῶς ἐνόησαν οἱ πρῶτοι χριστιανοί· διότι ἔζων ἐν πνεύματι ἀμοιβαίας ἀδελφικῆς ἀγάπης, κατέφθασαν τὴν ἐπιτυχίαν βίου μεγάλης καθαρότητος ἡθῶν, δίδοντες θαυμάσια ὑποδείγματα πάσης ἀρετῆς· ἐπεδεικνύοντες τὴν δύναμιν τῆς ἑαυτῶν πίστεως, καὶ φάλαγγας πολυαρίθμους ἰσχυρῶν ἀθλητῶν ἀπαρτίσαντες, ἐπέραναν τὸν ἐπὶ γῆς βίον διὰ τῆς δόξης τοῦ μαρτυρίου.

Ω! πόσους κινδύνους θὰ διατρέξῃ ἡ πίστις ὑμῶν, ἐὰν ἀπομακρύνεσθε ἐκείνων οἵτινες καθωδηγοῦσιν ὑμᾶς καὶ ὑποβοηθῶσιν ὅπως νικάτε τοὺς πειρασμοὺς τοῦ κόσμου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, οἱ πολέμιοι τῆς ἐκκλησίας, πλέον εὖ ἡγμένοι καὶ ἐκπολιτισμένοι ὄντες, δὲν πολεμοῦσι τὴν Ἐκκλησίαν διὰ μέσων βιαίων, καὶ ὅμως τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τοὺς πιστοὺς ἵνα διέρχονται χρόνους συμφορῶν καὶ δοκιμασίας· ὅσοι αἱ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας προσβολαὶ τῶν πολεμίων τῆς καίτοι κεκαλυμμέναι, τυγχάνουσιν ἔτι μᾶλλον ὑπουργοὶ καὶ θελητικοί, καθιστῶσιν ἔτι μᾶλλον σοβαρὸν τὸν ἐξ αὐτῶν κίνδυνον. Πράγματι καὶ αἱ δημοσιεύμεναι συγγραφαί, καὶ οἱ ἀπαγγελλούμενοι λόγοι, καὶ αἱ πράξεις αἵτινες ἐπιτελοῦνται ἐν μέσῳ καθολικῶν ἐθνῶν ἅτινα ἀντιποιοῦνται τὸν τίτλον φίλων τῆς προόδου καὶ τῆς ἐλευθερίας, τρανῶς ἀποδεικνύουσι τὸ τοιοῦτον. Γνωρίζω καλῶς ἀγαπητὰ τέκνα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι σήμερον ὅ,τι ἦτο χθὲς καὶ ἔσται καθ' αἰῶνα τὸν ἅπαντα· γνωρίζω ἐπίσης ὅτι τοῦ ἄδου οἱ συνασπισμοὶ δὲν θὰ κατορθώσωσι σήμερον περισσότερον παρ' ὅτι κατῴρθωσαν μέχρι τοῦδε, ὅπως παρεμποδίσωσι τὴν θριαμβευτικὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας διὰ μέσου τῶν αἰώνων· καὶ ὅμως δι' ἕκαστον ἡμῶν ἰδιαιτέρως ὁ κίνδυνος ὑφίσταται, τούτου δὲ ἕνεκα ἀνάγκη ἵνα προσπίζωμεν τὴν πίστιν ἡμῶν, πολύτιμον δῶρημα τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, μόνον μέσον σωτηρίας αἰωνίου, ἐχέγγυον ὑψιστον ἡθικότητος, τάξεως καὶ εἰρήνης. Ἀναμφιβόλως ἐὰν ἐρωτηθῶσι περὶ τῆς πίστεως αὐτῶν, οἱ πλείονες τῶν χριστιανῶν τῶν καθ'

ἡμᾶς χρόνων, πάντες θ' ἀπαντήσωσιν ἐπαναλαμβάνοντες τὰς ὀρωμοσίας ἃς ἐποίησαντο ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ βαπτίσματος, ἢ ἀνακήρυξις ὁμοῦς αὕτη δὲ εἶναι πράξις πίστεως ἣτις μετὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος δύναται νὰ σώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος, δὲν εἶναι ἡ πίστις ἐκείνη δι' ἣς ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἀρεστὸς τῷ Θεῷ. Ἀνάγκη ἵνα ὑπάρχει εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἢ πεποιθήσις τῆς καθολικῆς πίστεως, ἢ ὑπεράνθρωπος πίστις ἢ πιστεύουσα ἀκραδάντως τὸν Θεόν, ἢ ἀποδεχομένη πάσας τὰς ἀποκαλυφθείσας ἀληθείας, ἃς ὑποδεικνύει ἡμῖν ἡ Ἁγία Μήτηρ Ἐκκλησία ὑπὸ τὴν ἀλάθητον διεύθυνσιν τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ῥωμαίου Πονττίφηκος. Ἀνάγκη ἵνα ἔχωμεν τὴν πίστιν δι' ἣς ἀναγνωρίζωμεν καὶ ἀνομολογοῦμεν τὸν Θεόν, ὡς μόνην ἀλήθειαν ἀδυνατοῦσαν ἵνα σφάλη καὶ ἐμβάλῃ εἰς λάθος καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ πρὸς Ἡν ὑψίστην ἀλήθειαν ὀφείλομεν ἐπίσης, δι' ὅσα ὑπερβαίνουν τὴν δύναμιν τῆς διανοίας ἡμῶν, νὰ θυσιάσωμεν τὸ ἡμέτερον λογικὸν τὸ τοσοῦτον ἀσθενὲς καὶ τοσοῦτον πεπερασμένον.

Φυλάττεσθε λοιπὸν ἀπὸ τῶν δόξασιν αἵτινες ἀντιστρατεύονται πρὸς τὰ διδάγματα τῆς Ἐκκλησίας. Ὡ! πόσον ἐπεθύμουν ἵνα θεωρῶ ὅτι οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες τῶν οἰκογενειῶν, τίθενται εἰς πρᾶξιν τὴν τοιαύτην προφύλαξιν, ὑπὲρ τοῦ πνευματικοῦ ἀγαθοῦ τῶν τέκνων των! Ὡ πόσον ἐπιθυμῶ ἵνα οἱ λόγοι μου καταφθάνωσιν εἰς τὰ ὦτα τῶν ζηλωτῶν γονέων ἵνα ἐνθαρρύνωσιν αὐτοὺς καὶ εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀμελῶν γονέων ὅπως παρωτρύνωσιν αὐτοὺς, πρὸς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀρμοδίας τῶν τέκνων ἀγωγῆς! Εἶθε οἱ γονεῖς νὰ μὴ λησμονῶσιν οὐδέποτε, συμφώνως πρὸς τὰ ῥήματα τοῦ Χρυσοστόμου, ὅτι τὰ τέκνα τυγχάνουσι πολύτιμον ἀπόθεμα ὅπερ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν ἄγρυπνον αὐτῶν μέριμναν, φροντὶς δι' ἣν ὀφείλουσιν τῷ Κυρίῳ λόγον ἀκριβῆ.

Δέον λοιπὸν ἵνα καταβάλλωσιν οἱ γονεῖς διηνεκῇ φροντίδα ὅπως προφυλάττωσιν τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπὸ τῶν προσβολῶν αἵτινες καταφέρωνται κατὰ τῆς πίστεως αὐτῶν καὶ κατὰ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. Ὡς ἀπομακρύνωσιν οἱ γονεῖς ἀπὸ τῶν ἀγαπητῶν αὐτῶν τέκνων, ὡς ἐπικίνδυνον δηλητήριον, τὰ δημοσιεύματα ἅτινα διὰ θελκτικοῦ ὕφους ἢ ἀπρεπῶν εἰκονογραφημάτων, διερεθίζουν τὰ

πονηρὰ πάθη καὶ ἐμπνέουσιν ἀποστροφὴν πρὸς τὸ θρήσκευμα· ἃς ἀγρυπνῶσιν ἐπὶ τῶν γνωριμιῶν τῶν τέκνων των ἀπομακρύνοντες αὐτὰ ἀπὸ τῶν νοσηρῶν συγχρωτισμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν συσπειρώσεων αἵτινες ἀντιστρατεύονται πρὸς πάντα νόμον. Ἡ πράξις τῆς εὐσεβείας, ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰς ὑφισταμένας ἐξουσίας, ὁ ἀγιασμὸς τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν νενομισμένων ἑορτῶν, ἐνὶ λόγῳ παντὸς ἀγαθοῦ, ἔσται τὸ μᾶλλον σωτήριον καὶ τὸ μᾶλλον λυσιτελεῖς μάθημα διὰ τὰ τέκνα αὐτῶν.

Χριστιανοὶ γονεῖς, τοιοῦτοτρόπως συμπεριφερόμενοι, οὐ μόνον ἐξυπηρετήσητε κάλλιον παντὸς ἄλλου τὰ γνήσια συμφέροντα τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ὥς καὶ τῆς χριστιανικῆς ιδέας, ἀλλὰ καὶ θὰ συντελέσητε πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς καὶ θὰ συντελέσητε ἐπίσης διὰ συμπεριφορᾶς σώφρονος καὶ τελεσφόρου πρὸς τὴν στερέωσιν τῆς ἰδίας ὑμῶν οἰκογενείας, καὶ πρὸς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀληθοῦς εὐτυχίας της.

Δὲν θὰ ἡδυνάμην νὰ παρωτρύνω διὰ τῶν ἀνωτέρω, τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς διδασκάλους πρὸς τὸν ἑωστὰ τοῦ καλοῦ, οὐδὲ νὰ περάνω τὴν πριματριχὴν μου ταύτην ἐπιστολήν, χωρὶς ν' ἀπευθύνω τὸν λόγον καὶ πρὸς τὴν προσφιλεῖ μοι νεολαίαν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης. Πᾶσαι αἱ τρυφεραὶ φροντίδες τῶν γονέων ὑμῶν, ὡ καθολικὴ νεολαία, ὥς καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν διδασκόντων, δι' ὑμᾶς, θὰ παραμείνωσιν ἄγονοι, ἐὰν ἐκ μέρους ὑμῶν δὲν κέκτησθε τὴν εὐπείθειαν, τὴν ὑποταγὴν καὶ τὴν πεποίθησιν τῆς καρδίας, ἣτις χαρακτηρίζει τὴν νεότητα, καὶ ἐὰν δὲν ἀποπειρᾶσθε, ἵνα φυλάττεσθε ἀπὸ τῶν κινδύνων, οὓς ὑποδεικνύουσιν ὑμῖν, καὶ ἀφ' ὧν προσπαθοῦσιν ἵνα προφυλάξωσιν ὑμᾶς, ἐὰν δὲν προσπαθεῖτε ἵνα ἐπωφεληθῆσθε ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον ἐκ τῶν συμβουλῶν των καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν φρονίμων ἐπιτιμῆσεών των.

Τοῦτου ἕνεκα ἐπόμενος τῷ παραδείγματι τοῦ συγγραφέως τῶν Παροιμιῶν, παρωτρύνω ὑμᾶς, ὅπως ἀκούητε πάντοτε τὰς συμβουλὰς καὶ τὰς παρατηρήσεις ἐκείνων οἵτινες ἐπέχουσι δι' ὑμᾶς τόπον τοῦ Θεοῦ, σὰς καθικετεύω μετὰ τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, ὅπως ἀποφεύγητε τὸ ἀμάρτημα, ὥς ἐπικίνδυνον ὄφιν (Ἐκκλ. XXI. 2), καὶ πρὸ πάντων ἐκλιπαρῶ παρ' ὑμῶν μετὰ τοῦ ἀγίου Παύλου

καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ν' ἀπομακρύνῃσθε τῶν ἀδελφῶν σας ἐκείνων οἵτινες διαβιοῦσιν ἐν τῇ κακίᾳ βίον ἀντίθετον πρὸς τὸν νόμον τῆς Ἐκκλησίας (2 Τιμ. III. 5).

Ἐπανερχόμενος νῦν πρὸς πάντας ὑμᾶς, προσφιλεῖ τέκνα καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἐκλιπαρῶ παρὰ τοῦ Θεοῦ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας, ὅπως οἱ λόγοι μου, σὺν τῇ ἀρωγῇ τῆς θείας χάριτος, δυνηθῶσι νὰ εὕρωσι πιστὴν ἡγῶ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ὅπως περαίνων τὴν ἐμὴν σταδιοδρομίαν, δυνηθῶ, παρουσιαζόμενος πρὸς τὸν Θεόν, νὰ εἶπω τῷ Κυρίῳ· «Ἐκ πάντων ὅσους ἐνεπιστεύθης εἰς τὴν φροντίδα μου, δὲν ἀπωλέσθη οὐδεὶς.»

Διὰ τοιαύτης εὐχῆς περαίνων τὸν λόγον, ἐπιχέω πρὸς ὑμᾶς πάντας μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἀφοσιώσεως τὴν πατρικὴν μου εὐλογίαν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 2 Φεβρουαρίου 1906, ἑορτῇ τῆς Ὑπαπαντῆς.

† **ΙΩΑΝΝΗΣ**

Ἀρχιεπίσκοπος

Φ. Βαλέγας

Γραμματεὺς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΙΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023266

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

